

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Disputationes|| ROBERTI BELLAR-||MINI E SOCIETATE
IESV,|| DE CONTROVERSIIS CHRISTIANAE|| FIDEI,
ADVERSVS HVIVS TEM-||poris Hæreticos,||**

Tribus Tomis comprehensæ.||

DE VERBO DEI|| scripto & non scripto,|| QVATVOR LIBRIS|| EXPLICATA.||

Bellarmino, Roberto Francesco Romolo <Heiliger>

Ingolstadii, 1599

VD16 B 1607

VIII. De Latinis editionibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53828](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53828)

cam exponunt, & tamen nullam horum verborum mentionem faciunt, cum omnes isti Græcè benè nouerint. Secundò ex eo quod Græci in sua liturgia recitant quidem hæc verba, sed non continuant cum oratione Dominica.

CAPVT VIII.

De Latinis editionibus.

DE LATINIS editionibus tria nobis explicanda sumpsimus. Primum, quot, & quæ fuerint olim Latinæ editiones. Secundò, quis sit auctor eius, quæ nunc vulgata dicitur. Tertio, quantæ sit auctoritatis hæc ipsa vulgata editio.

Ac ut incipiamus à PRIMO, editiones Latinas Testamenti veteris ex Græca versione LXX. & Testamenti noui ex Græco fonte propè innumerabiles fuisse ante tempora Hieronymi, testatur B. Augustinus lib. 2. doct. Christ. cap. 11. his verbis: *Qui, inquit, ex Hebræa lingua Scripturas in Græcam vertunt linguam, numerari possunt: Latini autem nullo modo. Ut enim cuiq; primis fidei temporibus in manus venit codex Græcus, & alsquantulum facultatis sibi met & trisusque lingua habere videbatur, ausus est interpretari.* Idem docet B. Hieronymus præfat. in Iosue: *Apud Latinos, inquit, tot sunt exemplaria, quot codices, cum vnusquisque pro arbitrio suo vel addiderit, vel subtraxerit quod ei visum est.*

Nihilominus tamen vna erat communior, quæ vetus & vulgata editio dicebatur, ut patet ex B. Gregorio præfat. in libros moral. cap. 5. & ex B. Hieronymo in cap. 14. & 49. Isaïæ, & alibi. Et hæc videretur esse illa Itala interpretatio, quam B. Augustinus lib. 2. doct. Christ. cap. 15. omnibus aliis Latinis anteponebat, cum ait: *In ipsis interpretationibus Itala ceteris præfertur: nam est verborum tenacior cum perspicacitate sententiæ.*

At S. Hieronymus bis Testamentum vetus in Latinum conuertit; Primum ex Græco, id est, ex versione LXX. ut intelligi potest ex lib. 2. contra Ruffinum, & ex epist. 10. Augustini, & seq. 11. quæ est Hieronymi ad Augustinum, necnon ex præfatione in Iob. Et rursum ex Hebræo, ut ipse idem testatur in lib. de viris illustrib. extremo, & in præfationibus singulorum librorum, quos Latinos fecit.

Nouum autem Testamentum non conuertit de Græco in Latinum, sed solum emendauit à multis erroribus, qui vitio librorum irrepserant. De quo suo labore sic ipse loquitur lib. de viris illustr. in fine: *Nouum Testamentum, inquit, Græca fidei reddidi.* Et præfat. Euangeliorum ad Damasum: *Ita, inquit, calamo temperauimus, ut is tantum, quæ sensum mutare videbantur, correctis, reliqua manere pateremur et fuerant.* Quod si quis putet conuersum esse ab illo nouum Testamentum, quoniam B. Augustinus epist. 10. ad Hieronymum scribit: *Proinde non paruas Deo gratias agimus de opere tuo, quod Euangelium ex Græco interpretatus es, etc.* Audiatur Hieronymum dubium hoc soluentem in epistol. 89. ad Augustinum quæ est 11. inter epist. Augustini: *Si me, inquit, in noui Testamenti emendatione suscipis, &c.*

Porro B. Hieronymi versio ex Hebræo in Latinum mota cepit à quibusdam Ecclesiis recipi, & publicè legi, ut patet epist. 10. Augustini ad Hieronymum, ita tamen ut etiam alia editio antiqua non contemneretur. Quod apertius intelligitur ex B. Gregorio in epist. ante præfat. in lib. moral. cap. 5. ubi dicit suo tempore Romanam Ecclesiam vtraque editione vti consueuisse, id est, antiqua versa ex Græco, & noua Hieronymi versa ex Hebræo. Post tempora autem B. Gregorij videntur omnes Latinæ editiones euasisse præter vnam istam, quam nunc veterem, & vulgatam vocamus; de cuius auctore mox dicemus. Hoc autem nostro seculo iterum ad illam aetatem rediisse videmur, in qua omnes, qui aliquid poterant, continuò sacros libros transferebant. Siquidem recentiorum, ac præsertim hæreticorum, Latine interpretationes numerari vix possunt. Sed de his hæcenus.

CAPVT IX.

De Auctore vulgatæ editionis.

NON parua quæstio est de hac nostra vulgata Latina editione; Sitne illa antiqua, quæ erat ante Hieronymum, an verò ipsius Hieronymi, an mixta ex vtraque. Non esse B. Hieronymi arbitrantur, vel certè suspicantur, Sanctes Pagninus præfat. suæ interpretationis Bibliorum ad Clementem VII. Pontificem Max. Paulus